

Universitätsbibliothek Paderborn

**D]rectoriu[m] co[n]=||cubinarioru[m] saluberrimu[m] quo
|| queda[m] stupe[n]da et quasi i[n]audita || pericula
q[ua...] apertissime resoluu[n]tur nedu[m] clericis aut
etia[m] laicis hoc || crimine ...**

Arnoldus <de Tongern>

Agrippine, 1509

VD16 A 3769

Q[...] Quarto. An [con]cubinari[us] sacerdos fornica[n]do ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34663

Foliū

primo mediante Quarto pbat ppositū p Roptū holecot sup libz
sapien. c. liij. Tum qz sacerdos magis se elogauit ab actu carnis qz
vir. qz solēnit inqt. vouit pūnitā ab oi muliere z nūqz cū aliq. igit.
Tum qz votū sacerdotis ē solēnitatū p sacramētū maioris reuerētie.
puta ordinis. qd sacramētū ē maioris reuerētie qz mrimoniū. qz il-
lud sacramētū directe z imediate applicat hoīem ad pficiendū cor-
pus chusti vez in sacramēto altaris qd ē maximū qd pōt cōicari hoī
in hac vita. Istud finalr pz etiā ex signo. qz decreta grauiore pe-
nitentiā iponit incōtinētibz pdictis sacerdotibz qz adulteris. sicut
habet. lxxij. dis. c. psbyter. si fornicatōem fecerit vbi horribil ad decē
annos p vna fornicatōe sacerdoti pnia iponit. Un si publicus sit h
mō fieret Remot^o a ceteris pmedat panē z aquā. sz diebz dñicis z
festiuis vtef tñ qd dragēmalibz. finitū tribz mensibz exeat. nō tñ in
publicū pdeat ne laici scandalizent. qz sacerdos nō dz publice peni-
tere sicut laicus. postea aut dz ieiunare āno z dimidio in pane z aq
ita q dñicis diebz z pcpuis festis pōt bibere vinū z vti lacticiuis z
sagine. finito anno z dimidio cōicare dz z stab it vltim^o in choro z
tñ minora officia gret. Et dz postea ieiunare legitimas sz feria se-
cunda q̄ta z sexta in pane z aq vsqz ad septimū annū plectū. ita
tñ q scdm feriā pōt redimere legēdo psalteriū. vl dādo tenariū ppōt
reū. Expleto septimo anno pōt eps ipm ad honorē p̄stinū reuocare.
ita tñ q ieiunet postea sexta feriā in aqua z pane sine redēptōe vsqz
ad finē decimi anni. hec ibi. Et lz hodie hec pena sit arbitraria. ponit
tñ hic vt scubinari^o eo citi^o respiscat z intelligat qd sit ei agendū
si vult absolui a pena pcti vel in h mūdo vl in alio. qz credendū ē in
quit Angel^o in summa. vita. p̄fessio. vj. eccliam instinctu spūscī cā
sic tarasse. sicut ce^o p iusticia erigit vel h vel in purgatorio a q̄cūqz
talia p̄petrante. vt pzin c. h ipm. xxvij. q. ij. hec ibi

Quarto. An scubinari^o sacerdos fornicādo pprie sit trās-
gressor voti p̄tinētie. q̄ q̄stio p̄cernit etiā clericos in sacris.
religiosos z sacerdotes q̄scunqz alios Et arguit q nō. fornicatio
phibet ce p̄cepto. q̄ p eā nō fit voti trāsgressio. votū est ē de re als li-
cita. Un sic dicit Cellari^o i forma i regul. Religiosus p̄fessus z sacer-
dos vtens copula carnali p̄ter mrimoniū. z si quissime trāsgrēdiūf
mādatū rei. nō tñ videat voti fractores. votū q̄p̄t ē solū. pprie de
re als licita. q̄lis nō erit extramonial^o iunctio. Ista d̄clusio lz apud
simpliciores videat extranea. tñ apd intelligentes qd nois voti est
clara. Notū q̄p̄t fit ce operibz superogatis ad. q̄ q̄s als nō tenebat
sic religiosus pprie loquēdo vouet q nūqz vxorabis. qd antea lice-
bat illi. null^o aut pprie dz vouere q nūqz fornicabit aut adulterabit

pena sacerdoti
Remot^o

221

Decimūtertium

q̄ ex p̄cepto ad hoc iam om̄is hō obligatur. hec ille. In opposi-
tus p̄ veritate videt̄ om̄nis schola. cū etiā in religionib̄ h̄mōi ve
voti trāsgressores puniātur. ¶ Pro r̄sione hic cōsiderādū. q̄ ip̄a
cōtinētia q̄ subest tēperātie d̄t abstinētiā a delectatōe venerea. ⁊ cū po-
nat absolute p̄ pp̄ria materia voti cōtinētie. seq̄tur q̄ ip̄m votū p̄ se
fert sup̄ hoc q̄d est nō cōmisceri carnali seu nō cōtinere. ⁊ trāsgressio
eius p̄ se sup̄ hoc q̄d est cōmisceri carnali seu nō cōtinere. q̄d puritati
cōtinētie p̄ ip̄m votū iam cōfirmate repugnat. Insup̄ cū huic purita-
ti cōtinētie nedū cōmixtio carnalis matrimōny licita. s̄ etiā ⁊ lōge
ampi⁹ imp̄ puritas. s̄ extramātrimōnalis cōmixtio repugnet. seq̄-
tur q̄ vouēs cōtinētiā. nedū fornicatō sit trāsgressor̄ p̄cepti. s̄ etiā
voti trāsgressor̄. Nec hoc mirū videat̄. q̄ vt d̄t b. Tho. in p̄ma sc̄de
q. xvij. ⁊ in sc̄do scripto. d̄t. xl. vnus actus vnitate nature fm̄ se
cōsideratus p̄t esse multiplex fm̄ q̄ ad genus moris refertur. sicut p̄
ma sc̄de. q. lxxij. exemplificat de adulterio. q̄d non solum p̄tinet ad
luxuriā. put̄ opponitur castitati. sed etiā ad iniusticiā. put̄ in accipi-
endo alterius vxorē opponitur iusticie. Ita in p̄posito videtur di-
cendū. cū ip̄a fornicatio in vouente cōtinētiā dicat duplicē diffor-
mitatē p̄pter diuersam habitudinē ⁊ cōparatōnem eius ad rōnem.
Ideo duplex d̄t p̄ctm̄. vt puta trāsgressiōnem p̄cepti. ⁊ hoc rōne sp̄-
ciali in q̄ntum fornicatio. ⁊ voti cōtinētie. ⁊ hoc rōne carnalis cōmix-
tionis. Huius s̄lesumat̄ de voto paupertatis. puta monachus re-
tinens rē alienā hāc sibi appropriādo rōne sp̄ci in q̄ntum retentio est
rei aliene. vt sic est trāsgressor̄ hui⁹ p̄cepti. non furtū facies rōne ho-
talis retentōis seu appropriatōis sit voti paupertatis trāsgressor̄. Alio
oppositū dicere seq̄ret̄. q̄ monachus appropriādo sibi de furto mil-
le ducatos. nō est p̄prietarius. s̄ solū p̄cepti trāsgressor̄. q̄d absur-
dum videt̄. Igit̄ cōcludēdo p̄ ip̄am fornicatōnem rōne illius q̄d est
cōmisceri carnali sup̄ q̄d p̄ se fert trāsgressio voti cōtinētie sit pp̄rie
eiusdē voti trāsgressio. q̄ d̄t distinctū p̄ctm̄ a fornicatōne. Hoc aut̄
tenere videt̄ verius. salubrius. ⁊ magis rōnabile. Concorditer
huic cōclasiōni dixit doctor eximius theologie Lambertus de monte
publice in scholis. videlz q̄ rei veritas est. q̄ p̄byter fornicatō re-
cat̄tra votū vnde absolutōr̄ ep̄scopi eūdē dixit indigere. Ad
argumentū dicendū. negando cōsequētiā. Sicut em̄ illa cōntia nō
valet. retractio p̄hibetur de p̄cepto. ergo p̄ eam nō sit voti trāsgres-
sio. puta obediētie. dū p̄ ip̄am in superioris cōtemptū violat̄ silētiū
ita nec p̄dicta cōsequētia valet. Cū cōsiderādū. q̄ est aliud loq̄ de
fornicatōe absolute. sic em̄ verū est q̄d d̄t. em̄ p̄cepti trāsgressiōnem.
Aliud s̄o est de eadē loq̄. put̄ cōmittitur a vouente cōtinētiā. sic em̄

foliū

propter diuersam repugnantiā ad rōnē. vt dictū est duplex dē pctm̄
Nec obstat si replicas. trāsgressio voti vt spēale pctm̄ erit separa
ta a pcepti trāsgressione. qualis nō est hic. Rūdet. q̄ hoc nō sem
per req̄rit. s̄z sufficit q̄ possit separatim inueniri. sicut patz de sacrile
gio. sc̄da sc̄de. q. xcix. qd̄ repitur separatim. vt si iudex rapiat aliquē
de loco sacro quē in alijs locis licite cape possz. z cū hoc tm̄ repit etiā
cū alijs vitijs. vt cū homicidio. vt si clericus occidat. z cū luxuria.
vt si virgo deo dedicata violetur Ita in pposito trāsgressio voti cō
tinētis est spēale pctm̄ z repitur seorsuz. vtputa in matrimonio ab
eo q̄ continentia vouit. Nihilominus p̄t inueniri cū diuersis luxurie
spēbz. vt cū fornicatōe adulterio. z sic de alijs. Nihil em̄ (vt vbi su
pra d̄t br̄s Tho.) prohibet formalr rōnem alicuius peccati spēalis
in pluribz generibz pctōz inueniri. hec ille
¶ Ad pdictā q̄stionē iam inueni scripta magistri Serardi de Elten
sacre theologie doctoris eximij ordinis pdicatorz. q̄ dū vineret eras
regēs p̄uētus Coloniē z inq̄sitor heretice prauitatis. Et rūdet ita
q̄ continentia seu castitas p̄t considerari duplr. Uno mō vt p̄cise est op
posita fornicatōni. z sic cadit sub pcepto isto. nō mechaberis. Exem
pli cā. Petr⁹ vult mānere p̄ totū tēpus vite sue solutus. tūc obliga
tur ex pcepto seruare castitatē. qz obligat nō fornicari. hoc tm̄ qz p̄
mutare ppositū. ideo d̄t ex p̄tingenti p̄tingere. vñ pdicto mō casti
tas nō cadit sub voto pprie dicto cū sit de pcepto. Alio mō p̄t con
siderari castitas vt est p̄petua. nō vt opponit fornicatōni t̄m̄. s̄z vt ge
neralr opponit cuilibet carnali copule siue in matrimonio siue extra
et vt in omnē euentū obseruāda mutata etiā qualitercūqz volūate
nisi accederet superioris auctoritas. z sic cadit sub p̄silio quo mō sa
cerdos aut religiosus vouent castitatē. de meliori em̄ bono est q̄ fir
met se z inobiliter animū deo ad nūq̄ inuēdū etiā quocūqz casu se
offerēte carnalē copulā. dato etiam q̄ nūq̄ se offerat oportunitas
ad matrimoniū. s̄z ad liberius z puri⁹ z p̄fectius seruicdū deo expe
dit sic se obligare. Un̄ p̄z q̄ continentia seu castitas extra matrimoni
um cadit sub pcepto. sed castitas eadē p̄petua cadit sub p̄silio. sacer
dos igit aut religiosus fornicās ē pprie trāsgressor voti. vñ z br̄s
Tho. sc̄da sc̄de. q. clxxxvi. ar. x. argumento. iij. d̄t religiosi p̄ votū
continentie tenētur ab oibz venerijs abstinere. Ad dictū Lacella
rū rūdet. q̄ nullo mō p̄cludit nec impedit p̄clusionē iā dictā. qz ma
nifeste p̄supponit falsum cū d̄t. votū pprie ē de re als licita qualis
nō est extramatrimonialis p̄iunctio. vbi clare p̄supponit q̄ votū fiat
de extramatrimoniali p̄iunctōe. qd̄ falsuz est manifeste z impossibile
cū votū non possit esse de malo culpe. sicut nec istud cadit sub voto

Decimūquartū

nūq̄ vti h̄mōi copula carnali extra matrimonū. cū sit illicitū ve
sic. qz hoc nūq̄ est cōsiliū. sed p̄ceptū. s̄m illā rōnem. sed nūq̄ vti co/
pula carnali immobili z firmato aīo quocūqz casu emergēte cadit
sub voto castitatis. Nec habetur vt ip̄e assumit p̄trariuz ex q̄d no/
minis voti. qz idem opus vt seruare castitatem. id est nō vti copula
carnali est opus necessitatis z p̄cepti put cōsideratur opponi for/
nicationi. Et est opus supererogationis prout cōsideratur sub p̄p̄/
tuitate cū firmitate animi ad ip̄m quocūqz casu emergente Nec im/
plicat p̄tradictōem hoc mō idē opus esse supererogatiōis z p̄cepti
diuersis rationibz. hec ille.

Quinto p̄nter. An p̄ctm̄ fornicatiōis in sacerdote scubi/
nario aut etiā q̄cūqz alio sit grau⁹ homicidio. Et eadē q̄/
stio mouet de quolibet clerico in sacris z religioso Rūdet affirma
tiue q̄ sic. p̄supposita tñ veritate p̄ponum sequentiū *Prima p̄po*
sitiō. ordo inseparabilr hz cōtinentiā annexā ex voto. Hui⁹ opinio
nis apte est sc̄tus Bonauē. in quarto. dist. xxxvij. sicut em̄ q̄ regulaz
vlnēdi ab aliquo traditā p̄fitef. puta monachalē. z habitū suscipit
eiusdē vbi cōtinentiā annexā est. talis d̄r p̄sequēter vouere cōtinentiā
sic z ordo apud latinos ex eccl̄astica institutiōe hz annexā cōtinenti/
am. z idē q̄ suscipit ordinē spontance se obligat. ita q̄ obligatio illa
procedit ex statuto pariter z ex voto. z fit voti solēnizatio in ordi/
nis susceptiōe Huius opinionis q̄ nedum ex statuto eccl̄ie. sed
etiā ex voto ordo sacer habeat cōtinentiā annexā videt fuisse be
atus Tho. in de malo. q. vij. ar. vij. vbi d̄r vxores ducere in sacerdo
te est p̄tra p̄ceptū de voto cōtinentiē implendo. nō aut in laico qui
nō vouit. hec ille. Unde per hec verba p̄supponit votum cōtinentiē
fieri a sacerdote. Et Cancellari⁹ in h̄ dicere cōcorditer videt in fine
huius regule q̄ sic in regulis d̄r. Quia corpus sacerdotis si vxora
retur esset vxoris sacerdos. qui totus debet esse d̄no p̄secratus z ex/
peditus a cura rerū familiarū. z solutus legibz civilibz. z orōni iu/
giter vacare. rōnabilr restringitur voto castitatis. hec ille. *Uteri⁹*
idē p̄z ex hoc. qz qlibet sacerdos saltē d̄ū ordinatur p̄mittit. z cum
hoc iurat in gradu sacerdotij iugiter manere s̄m sanctiōes canonū
Interrogāte em̄ ep̄o ab ordinādo. vis in ordinē presbyterij s̄m ca/
nonū sanctiones iugiter manere. Respondet z d̄r sub hac forma.
Dico deo et sanctis eius in presenti promitto. sic me deus adiuuet z
sancti eius. Sanctiones autem canonum habent z inuigunt epis/
copis neminem debere ordinari nisi qui promisit se caste victurum.
vt patet xxvij. distinctiōe. Nullum.